

Hyvinvointia ei voi johtaa siiloissa

Mitä HyteData 2.0 opetti hyvinvointitiedon hyödyntämisestä ja organisaatioiden yhteistyöstä

Hyvinvoinnin ilmiöt eivät pysähdy organisaatiorajoille

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on yhteinen tehtävä. Kunnat, hyvinvointialueet, järjestöt ja muut yleishyödylliset yhteisöt sekä yritykset edistävät ihmisten hyvinvointia ja terveyttä omassa toiminnassaan. Ihmisten hyvinvoinnista kertova tieto on kuitenkin hajallaan eri organisaatioissa ja tietojärjestelmissä, joten yksittäisen organisaation tiedot antavat vain osittaisen kuvan kokonaisuudesta.

HyteData 1.0 -hanke osoitti, että hyvinvointitieto on pirstaloitunut eri organisaatioihin. Sen yhteistä hyödyntämistä vaikeuttavat lainsäädännön tulkinnat ja yhteisten toimintamallien puute.

HyteData 2.0 -hanke vei havainnot käytäntöön. Espoon kaupunki, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue ja HyTe ry kokeilivat eri organisaatioiden tietojen yhdistämistä ja kehittivät työkaluja ja toimintatapoja kuntien, hyvinvointialueen ja järjestöjen hyte-tiedolla johtamisen tueksi.

Neljä tuotosta hyte-tiedolla johtamiseen

Data-analyysipilotti

Toimintamallin pohja eri organisaatioiden rekisteritietojen yhdistämiseen.

Uudistettu hyte-raportti

Alueen ja oman kunnan hyvinvointitieto samassa Power BI -näkymässä.

Tutustu hyte-raporttiin.

Työkaluja kunnille ja alueelliseen yhteistyöhön

Kyvykkyyskartoitus, tiekarttapohja, hyte-vuosikello ja verkostokortti.

Järjestöjen tietojohtamisen itsearviointityökalu

Saatavana Innokylässä kaikkien käyttöön.

Kun pystymme kokoamaan tietoa yli organisaatiorajojen yhteiseksi tilannekuvaksi, voimme siirtyä yksittäisten palvelujen tarkastelusta kohti vaikuttavuudella johtamista. Tavoitteena ei ole kerätä enemmän dataa, vaan tehdä sen avulla parempia päätöksiä ihmisten hyvinvoinnin edistämiseksi."

***Piia Wollstén**, digipalvelujen kehittämisjohtaja, Espoon kaupunki*

Voidaanko eri organisaatioiden rekisteritietoja yhdistää johtamisen tueksi?

Vaikka Suomessa on kattavat ja laadukkaat rekisterit, eri rekisterinpitäjien tietojen yhdistäminen on vaativaa. Esimerkiksi nuorten hyvinvoinnista syntyy tietoa kaupungin eri toimialoilla, hyvinvointialueella, työllisyyspalveluissa, oppilaitoksissa ja järjestöissä. Kokonaiskuva puuttuu.

HyteData 2.0:n **data-analyysipilotin** lähtökohtana oli tarve ymmärtää paremmin vieraskielisten nuorten palvelutarpeita. Tärkein tavoite ei kuitenkaan ollut tuottaa uusia havaintoja nuorista, vaan osoittaa käytännössä, että valittu tietojen yhdistämisen menetelmä ja toimintamalli toimivat. Samalla haluttiin vahvistaa tiedolla johtamisen kyvykkyyttä sekä rakentaa prosesseja ja teknisiä valmiuksia, joiden varassa tietoja voidaan yhdistää myös jatkossa.

Pilotissa tuotiin samaan näkymään eri rekisterinpitäjien muodostamaa tilastotietoa Espoon kaupungin palveluilta, työllisyyspalveluilta, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelta ja Omnialta. Organisaatiot tuottivat tilastomuotoista yhteenvetotietoa samoin määrittelyin, ja ne koottiin yhteen tarkastelua varten.

27 %

espoolaisista 10–25-vuotiaista on vieraskielisiä.*

* Lähde: Tilastokeskus, 2025

Uusi toimintamalli auttaa yhdistämään tietoja yli organisaatiorajojen

Data-analyysipilotti osoitti, että hajautetuista rekistereistä voidaan muodostaa yhteistä tilastotietoa laillisesti ilman raskasta tutkimuslupaprosessia. Tuloksena syntyi monistettavan toimintamallin pohja, joka kuvaa muun muassa tiedon käytön päätöksentekoprosessin vastuineen.

Suurimmat haasteet eivät liittyneet dataan tai tekniikkaan. Eniten aikaa veivät johtamis- ja päätöksentekoprosessien selvittäminen, lainsäädännön tulkinta, tietojärjestelmien muutoshankkeet ja yhteisten näkemysten muodostaminen. Ratkaisevaksi osoittautui organisaatioiden yhteinen tahtotila tuottaa ilmiötason tietoa.

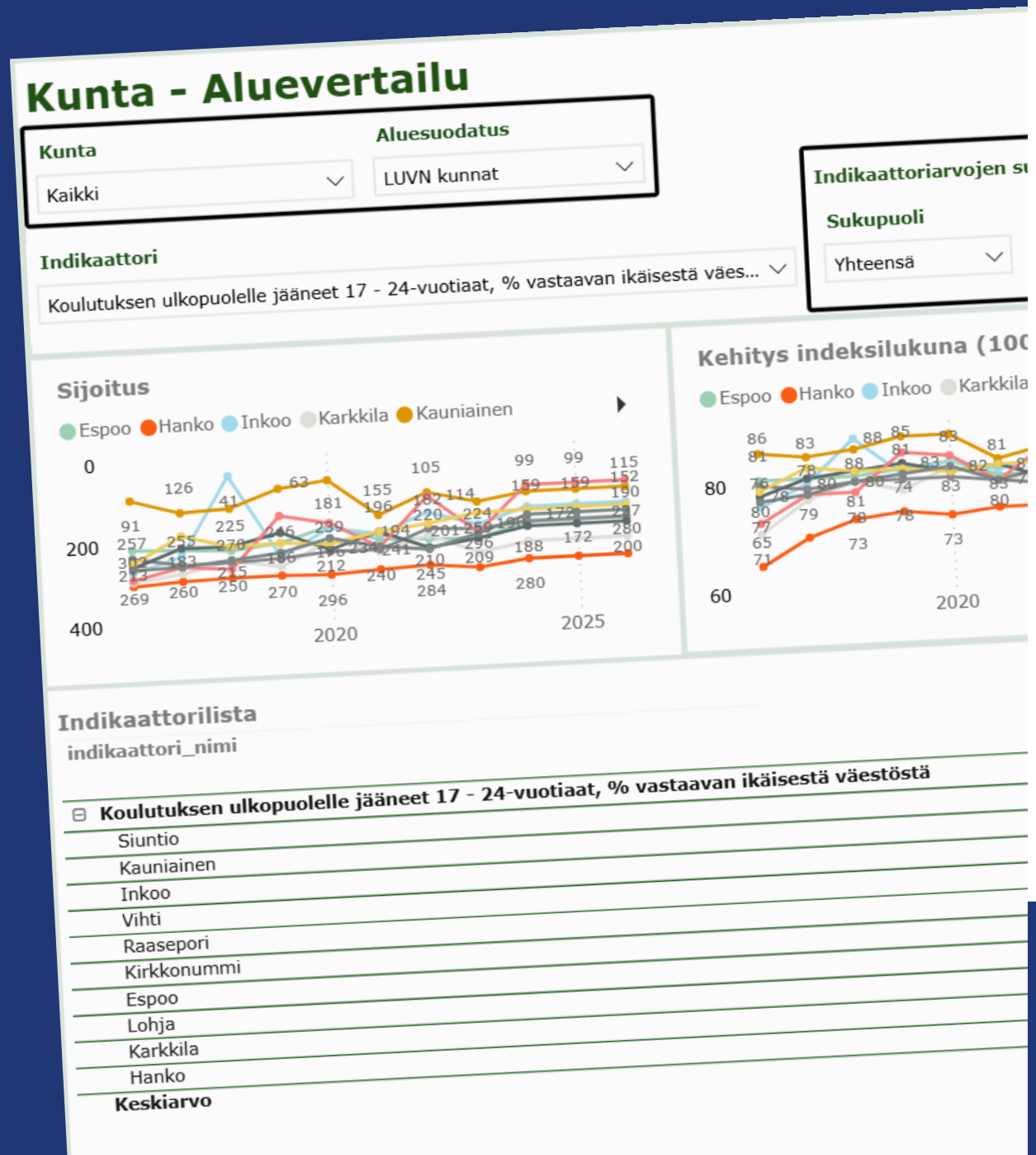
Pilotin aikana Espoon kaupungille valmistui uusi yhteinen tietoallas, jonka käyttö henkilötietojen käsittelyyn mahdollistettiin osana pilottia. Tietoaltaassa voidaan myös yhdistellä ja visualisoida tietoa.

Entä mitä espoolaisesta nuorisosta saatiin tiedon yhdistämisen lomassa selville? Näyttää siltä, ettei vieraskielisiä nuoria kannata tarkastella yhtenä ryhmänä, sillä heidän tarpeensa vaihtelevat.

”Tiedolla johtaminen on yksi Espoon strategian tärkeimmistä asioista. Pilotissa olimme tämän ytimessä: eri rekistereistä olevaa tietoa yhdistämällä voidaan tehdä fiksumpia päätöksiä.”

***Marko Karttunen**, data-analytiikkakonsultti, Espoon kaupunki*

Hyte-raportti tuo alueen ja oman kunnan tilanteen samaan näkymään

Hankkeessa uudistettiin Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen yhteinen Power BI -pohjainen **hyte-raportti**. Uudistettu raportti on integroitu hyvinvointialueen tuotantoympäristöön ja julkaistu avoimesti verkkosivuilla.

Raportista voi tarkastella asukkaiden hyvinvointia alueellisesti tai kuntakohtaisesti. Sotkanetin indikaattorien lisäksi raportissa on tietoa hyvinvointialueen palvelujen käytöstä. Oman kunnan tai hyvinvointialueen tilannetta voi verrata mihin tahansa Suomen kuntaan tai hyvinvointialueeseen.

Raportti tukee hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman laatimista ja tarjoaa tietoa vuosiraportointiin. Raportin tietopohja tukee myös palvelujen kehittämistä ja strategiatyötä. Uuden pohjan ansiosta raporttia on helppoa muokata ja täydentää. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue vastaa sen ylläpidosta ja jatkokehittämisestä.

> **Yhteinen tietoperusta mahdollistaa hyvinvointialueella ennakoivan päätöksenteon, vaikuttavat monialaiset toimenpiteet ja asukkaiden hyvinvoinnin pitkäjänteisen kehittämisen.”**
>
> ***Pilvi Österman**, yhdyspintapäällikkö, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue*

Kunnat saivat kuvan omasta tilanteestaan ja välineitä yhteistyöhön

Länsi-Uudenmaan kunnat lähtivät kehittämään hyvinvointitiedolla johtamista erilaisista tilanteista. Siksi kaikille ei sopinut samanlainen tuki. Hanke kokosi kunnille ja hyvinvointialueelle **toimenpidetarjottimen**, josta ne saattoivat valita omiin tarpeisiinsa sopivia koulutuksia ja työpajoja.

Suosituimmiksi nousivat tavoitetila- ja tiekarttatyöpajat, joissa kunnat arvioivat hyte-tiedolla johtamisensa nykytilaa ja asettivat tavoitteita vuoteen 2029. Työskentelyn pohjana oli **kyvykkyyskartoitus**, jossa tarkasteltiin johtamista, osaamista, tietoa ja työkaluja. Kartoitus auttoi kuntia tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämistarpeitaan.

Kuntien ja hyvinvointialueen yhteistyöhön tarvitaan nykyistä selkeämpiä käytäntöjä. Hankkeessa päivitetty **hyte-vuosikello** kokoaakin valtuustokauden eri vuosien painopisteet, tehtävät ja vastuut. Siitä tehtiin myös muokattava kuntakohtainen versio.

Lisäksi hanke arvioi kuuden alueellisen hyte-verkoston toimintaa **verkostokortilla**. Arvioinnin pohjalta verkostoille laadittiin kehittämisehdotukset, joiden avulla niiden työtä voidaan kytkeä tiiviimmin alueellisen hyvinvointisuunnitelman tavoitteisiin.

ESPOO ASETTI TAVOITTEET VUOTEEN 2029

Espoon vahvuuksia ovat kansallisten tietolähteiden hyödyntäminen ja poikkihallinnollinen yhteistyö. Hyte-tiedon hyödyntämisen rooleja täytyy kuitenkin selkeyttää ja analytiikkaresursseja vahvistaa. Vuoteen 2029 mennessä Espoo haluaa koota hyvinvointitiedon nykyistä järjestelmällisemmin yhteen ja tuoda sen säännöllisesti johdon käsittelyyn.

Järjestöjen tieto täydentää yhteistä tilannekuvaa

Järjestöissä nähdään läheltä, miten ihmiset arjessaan voivat. Kohtaamisissa, toiminnassa ja palautteissa kertyy ajantasaista tietoa ihmisten tarpeista ja nousevista ilmiöistä, joita tilastot eivät yksin tavoita. Tämä tieto ei kuitenkaan vielä kulje säännöllisesti hyvinvointialueen ja kuntien hyödynnettäväksi ja päätöksenteon tueksi.

Hanke kartoitti kolmen järjestön tietojohtamisen kyvykkyyksiä. Haasteina esiin nousivat paikoin hajanaiset raportointikäytännöt, epäselvät vastuut ja niukat resurssit. Kartoituksen pohjalta hanke kehitti järjestöille **tietojohtamisen itsearviointityökalun** kyvykkyyksien kehittämiseksi. Sen avulla järjestöt voivat tunnistaa vahvuuksiaan, valita tärkeimmät kehittämiskohteet ja asettaa tavoitteita. Helppokäyttöinen lomake tukiaineistoineen on saatavana Innokylässä.

> **Järjestöjen toiminta syntyy usein tarpeesta, johon julkinen palvelujärjestelmä ei vastaa tai jota se ei tunnista. Ilmiöiden havaitseminen on järjestöjen arkea, mutta tärkeää on, otetaanko tämä tieto vastaan oikea-aikaisesti ja reagoidaanko siihen.”**
>
> ***Marja Manninen**, toiminnanjohtaja, HyTe ry*

Kolme suositusta järjestöjen tiedon hyödyntämiseen

Miten järjestöjen tieto saadaan yhteiseen käyttöön? Kunnat, hyvinvointialue, HUS ja Länsi-Uudenmaan Järjestöneuvottelukunnan jäsenet tunnistivat yhdessä kolme keinoa.

1 Kevyet, yhteiset mittarit

Järjestöille tarvitaan muutama helposti kerättävä ja seurattava yhteinen mittari, kuten kuinka moni osallistuu järjestön toimintaan, suosittelevatko osallistujat toimintaa muille ja onko osallistuminen muuttanut heidän arkeaan tai vointiaan.

2 Havainnoille vakituinen paikka

Järjestöjen havaintoja ihmisten tilanteista ja nousevista tarpeista sekä toimivista ratkaisuista on hyvä käsitellä säännöllisesti esimerkiksi alueen hyte-verkostossa tai palveluissa.

3 Tieto kulkee molempiin suuntiin

Hyvinvointialueen ja kuntien kannattaa kertoa järjestöille, miten järjestöjen tuottamaa tietoa on hyödynnetty, ja jakaa myös omia tietojaan järjestöjen toiminnan ja kehittämisen tueksi. Näin yhteistyö hyödyttää myös järjestöjä ja täydentää yhteistä tietopohjaa.

Neljä oppia hyte-tiedolla johtamisesta

1

Yhteinen kysymys ennen yhteistä dataa

Ennen tietojen yhdistämistä on sovittava, mitä halutaan selvittää ja miksi. Kun tavoite on yhteinen, on helpompi tunnistaa, mitä tietoa tarvitaan ja mistä sitä saadaan.

2

Tietosuoja ja vastuut ratkaistaan alusta asti

Pilotissa eniten aikaa veivät lainsäädännön tulkinta sekä johtamis- ja päätöksentekoprosessien selvittäminen. Siksi tietojen käytön oikeudelliset edellytykset ja eri organisaatioiden vastuut pitää selvittää heti alussa.

3

Tieto tarvitsee vastuutahon ja paikan päätöksenteossa

Raportti ei vielä muuta päätöksiä. Jonkun on vastattava siitä, että tieto tulkitaan, viedään oikeaan keskusteluun ja että havaintojen perusteella voidaan toimia.

4

Kehittäminen tarvitsee aikaa ja johdon tuen

Kunnissa hyte-tiedolla johtamista kehitettiin usein muun työn ohessa, ja myös järjestöjen ja hyte-verkostojen resurssit olivat niukat. Työ etenee, kun sille varataan aikaa ja johto pitää sitä tärkeänä.

Pelkkä tiedon kokoaminen yhteiseksi raportiksi ei vielä tee siitä hyödyllistä. Tarvitaan valmiutta hyödyntää raporttia ja sen jälkeen polku siihen, että saatu tieto myös kulkeutuu oikealle taholle ja vaikuttaa tehtäviin päätöksiin.”

***Paula Häkkänen**, ylilääkäri, HUS Perusterveydenhuollon yksikkö*

Mitä jäi ratkaistavaksi?

Tietojen yhteiskäytön säännöt vaativat selkeyttä

Tietojen yhdistäminen onnistuu lain sallimissa rajoissa jo nyt. Kunnat eivät kuitenkaan kuulu toisiolain piiriin, eikä kuntien ja hyvinvointialueiden tietojen yhteiskäytölle ole selkeitä kansallisia linjauksia.

Järjestöjen tieto jää yhä liian usein käyttämättä

Järjestöt tuottavat paljon tietoa, joka ei vielä päädy yhteiseen päätöksentekoon. Sen hyödyntämiseen tarvitaan yhteisiä toimintatapoja, joita kannattaa kehittää järjestöjen ja julkisen sektorin yhteistyössä.

Yhteinen tahtotila vaatii kulttuurin muutosta

Tietojen yhdistäminen onnistuu, mutta organisaatiorajat ylittävä tiedolla johtaminen edellyttää, että kunnat, hyvinvointialue ja järjestöt sopivat yhteisistä kysymyksistä ja sovittavat toimintatapojaan yhteen. Tämä työ on vasta alussa.

Ilmiötason tiedon yhdistäminen on mahdollista, kun on yhteinen tahtotila

Hankkeen tulokset käyttöösi

- Hyte-raportti
- Järjestöjen tietojohtamisen itsearviointityökalu

HyteData 2.0 lyhyesti

Hankeaika: 1.1.2025–31.12.2026. Sosiaali- ja terveysministeriö myönsi hankkeelle terveyden edistämisen määrärahasta 440 000 euron avustuksen.

Toteuttajat: Espoon kaupunki, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue ja HyTe ry. Kumppaneina olivat Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kunnat ja HUSin Perusterveydenhuollon yksikkö.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Västra Nylands välfärdsområde

ESPOO
ESBO

HyTe

Lisätietoa

Kehittämispäällikkö Wilhelmiina Griep, Espoon kaupunki | wilhelmiina.griep@espoo.fi
Hyvinvointipäällikkö Taru Ikäheimonen, Espoon kaupunki | taru.ikaheimonen@espoo.fi
Projektipäällikkö Milla Kajanne, HyTe ry | milla.kajanne@hyte.fi
Projektipäällikkö Jenni Björksten, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue | jenni.bjorksten@luvn.fi